

VANAEMA AIA KÕRVITS JA KURK 2026

Kõik pärandisordid on avatud tolmljad ja neilt saad ise seemneid võtta. Kõik kõrvitsalised on risttolmljad, see tähendab, et kõik sama liigi sordid ristuvad omavahel. Vahekaugust teiste sortidega tuleb hoida vähemalt 500 meetrit ja parimate seemnete saamiseks istuta lähestikku vähemalt 6-12 sama sordi taime.

Pärandisordid on maitsvad ja vastupidavad ning igal neist oma eriline omadus, miks teda kasvatada. Üldiselt on nad väiksema saagikusega kui hübriidid, aga seda ka mitte alati. Seemned olen saanud seemnevahetustest, käest-kätte üle maailma teiste seemnesäilitajate käest. Eesti pärandisortide nimed on pandud selle järgi, kuidas neid pärandihoidjad on nimetanud. Võõrkeelsed nimed olen jõudumööda eestistanud, nii nagu seda kõik teised riigid teevad. Ei saa ju eeldada, et me kõik oskame hiina, vene, hispaania, prantsuse, läti, jne keelt. Nimi tavaliselt iseloomustab sorti.

Hääd kasvatamist ja ise seemnete võtmist!

KÕRVITSAD

Kõrvitsatelt saad võtta seemet, kui naabruses pole teisi sama liigi kõrvitsasorte kasvamas. Liigid omavahel ei risttolmle. Kiika ka naabri aeda. :) Ega ilmaaegu öelda, et naabritega tuleb hästi läbi saada.

Nimi	Lühikirjeldus	Muu
‘Marina di Chioggia’	Suureviljaline kõrvits (<i>Cucurbita maxima</i>) ‘Marina di Chioggia’ . Itaalia pärandsort, roheline, krobeline sinakas-rohelise koorega, väga rikkaliku ja magusa maitsega, tumekollase viljalihaga, 2-5 kg suurused viljad. Ühel taimel 1-3 vilja, aga selle eest ülimalt maitsev. Üks parema maitsega kõrvitsaid, võib näiteks ahjus küpsetada või pannil praadida. Koorimisega ma ennast enne küpsetamist-keetmist ei vaevaks.	Pakis 12 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
Hokkaido	Suureviljaline kõrvits (<i>Cucurbita maxima</i>). Hokkaido tüüpi Jaapani pärandsort. Parimad kõrvitsad salatiks, supiks, praeks ja koogiks. saiaks. Üliõhukese koorega, söödav koos koorega, viljaliha tihe ja pähklike maitsega. Soojal päikselisel ja viljakal mullal võib üks taim anda kuni kümme ja rohkem 1-5 kg (keskmiselt 1-3 kg) kaaluvat vilja. Säilivad 12-15 kraadi juures kuni märtsi kuuni.	Pakis 12 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.

Kõrvits ja kurk

'Roosa banaan Jumbo'	Suureviljaline kõrvits (<i>Cucurbita maxima</i>). Esimesed teated 1893.	Pakis 12 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
'Valgjärve hiigel'	Suureviljaline kõrvits (<i>Cucurbita maxima</i>). Vana hea hiigelkõrvits.	Pakis 12 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
Viigilehine kõrvits	Viigilehine kõrvits (<i>Cucurbita ficifolia</i>). Väga eriline kõrvits Mehhikost, seal tuntud nimega Chilacayote. Valge viljalihaga, seemned valminud viljal mustad nagu arbuusil, noored viljad söödavad nagu suvikõrvitsad, täiskasvanud viljad sobivad hästi kõrvitsakommide ja kuldse moosi ("Ingli juuksed") tegemiseks, värskelt smuutidesse ja värskettesse salatitesse, värskendava vee maitsestamiseks. Väga võimsa kasvuga ja väga saagikas, varuge ruumi.	Pakis 12 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
'Võipähkel'	Muskaatkõrvits (<i>Cucurbita moschata</i>) 'Butternutt' .	Pakis 12 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
'Nizza pikk'	Muskaatkõrvits (<i>Cucurbita moschata</i>) 'Lunga di Nice' . Prantsuse pärandsort.	Pakis 12 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
Suvikõrvits 'Costata Romanesco'	Suvikõrvits ehk kabatsokk ehk rullkõrvits (<i>Cucurbita pepo Zucchini</i>). Itaalia pärandsort, roheline-triibulised, ülimatevate viljade ja õitega. Söögiks tarvitatakse noori esimest päeva õitsvaid vilju või kuni nädala vanuseid vilju. Eriti hõrgult maitsevad tema õied, võid süüa toorelt otse peenrast, munaga paneerides või mehhikopäraselt quessadillas.	Pakis 12 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
Spagetikõrvits	Harilik kõrvits (<i>Cucurbita pepo</i>).	Pakis 12 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.

KURGID

Kurkidelt saad võtta seemet, kui naabruses pole teisi kurgisorte kasvamas. Kõik sama liigi sordid ristuvad omavahel. 3 aastat vana seemet peetakse parima viljakusega seemneks kuna selles vanuses kasvatab emasõisi tunduvalt rohkem kui isasõisi.

'Jõepera'	Harilik kurk (<i>Cucumis sativus</i>) 'Jõepera'. Eesti pärandsort Jõepera külast. Kasvab väga hästi avamaal. Viljad lühikesed ja helerohelised. Pärandi hoidja Mare Tiirmaa. Saadud Tõnu Tiirmaa käest, kelle vanaema (Leida-Rosalie Sokmann) sai selle sordi Kivirand Leida kaest, kes elas sama küla naabertalus - Jõepera külas, praegune Räpina vald (Mehikoormast veidi põhja pool, Lämmijärve ääres). Seal hakati seda kurki kasvatama tõenäoliselt umbes 1950-ndate aastate paiku, eesmärgiga turustada ja raha teenida - vast loodud kolhooside ajal polnud palkasid, ega muid olulisi sissetulekute allikaid. Kurke soolati tünnidesse ja viidi Leningradi turule. Presentkattega veoauto (nagu sõdurite veok) tuli külla ja inimesed erinevatest taludest ronisid koos oma hapukurgi tünnidega peale. Sõit kestis terve öö, kurgikasvatavad ööbisid tünnid peal ja najal. Turul läksid nende kurgid hästi kaubaks. Räägitakse isegi, et naaber müüjad ostsid mõned kurgid, et neid oma kaubale reklaamiks maitsemiseks panna. Kust see sort alguse on saanud ja kaua seda seal Peipsi ääres kasvatatud on, ei oska keegi arvata. Ema mäletamist mööda veel niipalju, et Piirissaarel kasvatati aktiivselt kurke ja sibulaid ning tõenäoliselt saadi osa sorte sealtkaudu. See sort ei ole kindlasti 'Muromi', mida seal kandis samuti tunti. Kui see sort piisavalt vett ei saa, siis lähevad otsad mõrudaks, teinekord võivad ka piisava vee korral otsad mõrudad olla. Hapendamisel ja marineerimisel mõrusus kaob.	Pakis umbes 25 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
'Kastekindel'	Vana kurgisort 'Kastekindel' (<i>Cucumis sativus</i>) viljad tumerohelised 10-15 sm pikkused. Viljaliha õrn ja tihe, püsivad kaua rohelised ja tarvitati põhiliselt värskelt. Seenhaigustele on taim võrdlemisi vastupidav ning talub hästi põuda ja lühiajalist külmemat ilma.	Pakis umbes 25 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
'Della valge'	Harilik kurk (<i>Cucumis sativus</i>) 'Della valge'. Valgekooreline, maitsev, pikalt säiliv mõruvaba, lühiviljaline kurk, 10-15 sm, sobib hästi avamaakurgiks. Kurgil on nii emas- ja isasõied, see tähendab, et vajab tolmllemisel mesilaste või teiste putukate abi nagu kõik vanad sordid. Teistest kurgisortidest eraldi kasvatades saab ise kurgilt võtta sordiehtsaid seemneid. Sort on pärit USA-st Kansasest, kus on teda kasvatatud alates 1900. aastast.	Pakis umbes 25 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.

Kõrvits ja kurk

‘Pariisi lühike’	Harilik kurk (<i>Cucumis sativus</i>) ‘Pariisi lühike’ ehk ‘Parisian Pickling’ – sobib nii kasvuhoonesse kui avamaale. Rohke saagi tarvis tuleb olla hoolas ja noored kurgid varakult korjata, ei ole mõruvaba, seega vajab rohkem kastmist ja hoolt. Hapendamisel ja marineerimisel mõrusus kaob.	Pakis umbes 25 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
‘Suyo pikk’	Harilik kurk (<i>Cucumis sativus</i>) ‘Suyo pikk’. Ülipika viljaga mõruvaba kasvuhoonekurk Põhja-Hiinast (olen saanud hääd saaki ka avamaal). Vaieldamatult minu lemmik kurk. Kurgid kasvavad kuni 60 sm pikaks, on ülimalt maitsev, saagikad, näevad natuke õelad, ei ole siledad, ning kui sul on kasvuhoones neid vähemalt kaks taime, siis saad ise ka seemneid võtta, kui teisi kurke läheduses pole.	Pakis umbes 25 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
Mehhiko pisikurk	Mehhiko pisikurk ehk hiirmelon (<i>Melothria scabra</i>). Mehhikost pärit looduslik liik. Hull ronija, parema saagi saad kasvuhoones, kui lased metsikult võsastuda. Viljad pisikesed 2-4 sm, sobivad süüa värskelt, marineeritult ja hapendatult. Lisaks pisikurkidele kasvatab taim maa sisse maitstva mahlase mugula, mis tasub kindlasti sügisel peale viljade koristamist üles kaevata ja nahka pista.	Pakis umbes 20 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
Hõlmine ogakurk	Ogakurk (<i>Echinocystis lobata</i>) 1-aastane, saadud Piirissaarelt 2018, kange ronija, ilusa valgevahuse hurmavalt lõhnava õiekuhjaga ja veidrate nuustikut meenutavate viljadega, annab rohkelt isekülvi, talub natuke ka külma ja tärkab varakult.	Pakis umbes 12 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 5 aastat.